

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสอนการใช้ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา การสอนการใช้ห้องสมุด ในด้าน วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน ปัญหาในการสอนการใช้ห้องสมุด และเพื่อประเมินการสอนการใช้ห้องสมุดทั้งผู้สอนและผู้เรียน

การวิจัย มีสมมติฐานดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่สอนการใช้ห้องสมุด โดยการปฐมนิเทศ
2. นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การสอนการใช้ห้องสมุด โดยจัดเป็นรายวิชาในหลักสูตร เป็นวิธีที่ทำให้นักศึกษามีทักษะในการใช้ห้องสมุด

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ชุด คือ สำหรับผู้สอนการใช้ห้องสมุด สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้สอนการใช้ห้องสมุด จำนวน 54 คน และนักศึกษา จำนวน 437 คน (ร้อยละ 97.54) ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 12 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้สอนการใช้ห้องสมุด

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สอนการใช้ห้องสมุดทั้งหมด มีสถานภาพเป็นบรรณารักษ์ จำนวนมากที่สุด (31 คน) และอาจารย์ (23 คน) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษา

ระดับปริญญาตรี (41 คน) และระดับปริญญาโท (13 คน) นอกจากนี้รับผิดชอบการสอน การใช้ห้องสมุดแล้ว ผู้สอนมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานในห้องสมุดมากที่สุด (50 คน) รองลงมา รับผิดชอบในงานสอนวิชาอื่น ๆ ได้แก่ วิชาสารนิเทศเพื่อบริการอ้างอิง

เมื่อจำแนกตามสถาบัน พบว่า มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มีผู้สอนที่เป็นบรรณารักษ์จำนวนมากที่สุด (7 คน) รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยรังสิต (5 คน) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (4 คน)

ประสบการณ์ในการสอนการใช้ห้องสมุด พบว่า ผู้สอนที่มีสถานภาพเป็นบรรณารักษ์ มีประสบการณ์ในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี มากที่สุด (14 คน) รองลงมาอยู่ในช่วง 4-6 ปี (3 คน) และ 7-9 ปี (7 คน) สำหรับผู้สอนที่มี สถานภาพเป็นอาจารย์มีประสบการณ์อยู่ใน ช่วง 1-3 ปี มากที่สุดเช่นกัน (10 คน) รองลงมาอยู่ในช่วง 4-6 ปี (8 คน)

วิธีสอนการใช้ห้องสมุด พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 12 แห่ง ใช้วิธีจัดสอนเป็น รายวิชาในหลักสูตร และสอนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาใดวิชาหนึ่ง และ 8 ใน 12 แห่งดังกล่าว ยังสอน โดยวิธีปฐมนิเทศ และมี 4 แห่งที่ไม่มีการสอนแบบปฐมนิเทศห้องสมุด ได้แก่ มหาวิทยาลัย รุกกิจบัณฑิตย มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

เมื่อพิจารณาถึงวิธีสอน โดยการปฐมนิเทศห้องสมุด พบว่า ผู้สอนที่เป็นประชากรใช้วิธี นำชมห้องสมุดอย่างเดียว โดยบรรณารักษ์เป็นผู้นำชม มากที่สุด (26 คน) รองลงมา ใช้ โสตทัศนวัสดุ แล้วบรรณารักษ์เป็นผู้นำชมห้องสมุด (5 คน)

เมื่อพิจารณาถึงวิธีสอนในชั้นเรียน พบว่า ผู้สอนใช้วิธีจัดสอนเป็นรายวิชา ในหลักสูตร โดยให้การบรรยาย อุปกรณ์การสอน และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติ มากที่สุด (21 คน) รองลงมา ใช้วิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร โดยให้การบรรยาย และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติ (1 คน) และวิธีจัดสอนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาใดวิชาหนึ่ง (1 คน)

ในส่วนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่เป็นประชากรได้รับความรู้ด้วยวิธีศึกษาตาม หลักสูตรของสถาบันมากเป็นอันดับแรก (437 คน) รองลงมาได้รับความรู้ด้วยวิธีปฐมนิเทศ ห้องสมุด (240 คน)

เมื่อพิจารณาถึงวิธีศึกษาตามหลักสูตรของสถาบัน พบว่า นักศึกษาได้รับความรู้ด้วยวิธีศึกษาเป็นรายวิชาในหลักสูตรโดยใช้การบรรยาย อุปกรณ์การสอน และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติ มากเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 51.49) รองลงมา ได้รับความรู้ด้วยวิธีศึกษาเป็นรายวิชาในหลักสูตรโดยใช้การบรรยาย และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติ (ร้อยละ 35.70) นอกจากนี้ ยังมีวิธีศึกษาเป็นรายวิชาในหลักสูตร โดยใช้การบรรยายอย่างเดียว (ร้อยละ 7.09) และที่น้อยที่สุดคือวิธีศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของวิชาใดวิชาหนึ่ง (ร้อยละ 5.72)

และเมื่อพิจารณาถึงวิธีปฐมนิเทศห้องสมุด พบว่า นักศึกษาได้รับความรู้ด้วยวิธีเข้าชมห้องสมุด โดยบรรณารักษ์เป็นผู้นำชมมากที่สุด (ร้อยละ 89.58) รองลงมาคือวิธีชมโสตทัศนวัสดุเกี่ยวกับห้องสมุดแล้วบรรณารักษ์นำเข้าชมห้องสมุดภายหลัง (ร้อยละ 10.42)

เมื่อพิจารณาโดยละเอียดถึงวิธีสอน โดยการปฐมนิเทศห้องสมุดและวิธีที่นักศึกษาได้รับความรู้ จากตารางที่ 7 และตารางที่ 11 จะเห็นได้ว่าผู้สอนใช้วิธีสอน โดยการปฐมนิเทศห้องสมุดด้วยวิธีนำชมห้องสมุดอย่างเดียว โดยบรรณารักษ์เป็นผู้นำชม สอดคล้องกับวิธีที่นักศึกษาได้รับความรู้

จากตารางที่ 8 และตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า วิธีจัดสอนในชั้นเรียนที่ผู้สอนจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร โดยใช้การบรรยาย อุปกรณ์การสอน และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับวิธีที่นักศึกษาได้รับความรู้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนการใช้ห้องสมุดในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา อุปกรณ์การสอนและการประเมินการสอนการใช้ห้องสมุด

วิธีสอนโดยการปฐมนิเทศห้องสมุด

ช่วงเวลาในการจัดปฐมนิเทศห้องสมุด

ผู้สอนส่วนใหญ่ (19 คน) จัดปฐมนิเทศ ในช่วง 3-4 สัปดาห์แรกของภาคต้น รองลงมาคือ 1-2 สัปดาห์แรกของภาคต้น (8 คน) และตลอดภาคการศึกษาต้น (2 คน) ซึ่งแตกต่างกับความเห็นของนักศึกษา เห็นว่า ควรจัดปฐมนิเทศตลอดภาคการศึกษาต้น มากที่สุด (ร้อยละ 40.77) รองลงมาคือ ช่วง 3-4 สัปดาห์แรกของภาคต้น (ร้อยละ 32.61) และใน

วันประชุมนิเทศนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 17.18)

หากพิจารณาจากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่า ช่วงเวลาในการจัดประชุมนิเทศห้องสมุด ใน 3 อันดับแรก สรุปได้ดังนี้

ช่วงเวลาในการจัดประชุมนิเทศห้องสมุดของผู้สอน	ช่วงเวลาในการจัดประชุมนิเทศห้องสมุดตามความเห็นของนักศึกษา
อันดับ 1 3-4 สัปดาห์แรกภาคต้น	- ตลอดภาคการศึกษา
อันดับ 2 1-2 สัปดาห์แรกของภาคต้น	- 3-4 สัปดาห์แรกของภาคต้น
อันดับ 3 ตลอดภาคการศึกษาต้นและตามคำขอของอาจารย์ผู้สอน	- ในวันประชุมนิเทศนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัย

เวลาที่ใช้ในการประชุมนิเทศห้องสมุด

ผู้สอนส่วนใหญ่ (13 คน) ใช้เวลาในการประชุมนิเทศห้องสมุดนาน 21-30 นาที รองลงมาใช้เวลา 15-20 นาที (11 คน) และ 31-45 นาที (7 คน) ซึ่งแตกต่างกันกับนักศึกษา เห็นว่า เวลาที่ใช้ในการประชุมนิเทศห้องสมุดมากที่สุด คือ 31-45 นาที (62.20) รองลงมา 21-30 นาที (ร้อยละ 23.35) และ 46-60 นาที (ร้อยละ 5.15) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

เวลาที่ใช้ในการประชุมนิเทศห้องสมุดของผู้สอน	เวลาที่ใช้ในการประชุมนิเทศตามความคิดเห็นของนักศึกษา
อันดับ 1 21-30 นาที	31-45 นาที
อันดับ 2 15-20 นาที	21-30 นาที
อันดับ 3 31-45 นาที	46-60 นาที

วัตถุประสงค์ในการประชุมนิเทศห้องสมุด

วัตถุประสงค์ในการประชุมนิเทศห้องสมุด พบว่า ทั้งผู้สอนและนักศึกษาเห็นว่าวัตถุประสงค์ในการประชุมนิเทศห้องสมุดในอันดับแรก คือ เพื่อให้รู้จักทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด อันดับสอง ผู้สอนเห็นว่า เพื่อให้ทราบถึงระเบียบข้อบังคับของห้องสมุด และมารยาทในการเข้าใช้ห้องสมุด และเพื่อให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตัวเอง แต่นักศึกษาเห็นว่า

เพื่อให้รู้จักบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด อันดับสาม ผู้สอนเห็นว่า เพื่อให้รู้จักบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด แต่นักศึกษาเห็นว่า เพื่อให้ทราบถึงระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดและมารยาทในการเข้าใช้ห้องสมุด

เนื้อหาในการประเมินเทคห้องสมุด

เนื้อหาที่ผู้สอนเน้นความสำคัญระดับมากมี 4 ข้อ ได้แก่ บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด (2.9) บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ (2.8) ระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดและมารยาทในการเข้าใช้ห้องสมุด (2.6) ทرفพยากรห้องสมุดและประเภทของทرفพยากรห้องสมุด (2.6) นอกนั้นเน้นความสำคัญในระดับปานกลาง

สำหรับนักศึกษามีความเห็นตรงกับผู้สอน 2 ข้อ คือ บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ (ค่าเฉลี่ย 2.8) บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 2.7) นอกนั้นเห็นว่าควรเน้นความสำคัญในระดับปานกลาง

เนื้อหาในการประเมินเทคห้องสมุดที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา

ผู้สอนเห็นว่า เนื้อหาในการประเมินเทคห้องสมุดที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในระดับมากมี 5 ข้อ คือบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด (3.0) บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ (2.9) ระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดและมารยาทในการเข้าใช้ห้องสมุด (2.7) ทرفพยากรห้องสมุดและประเภทของทرفพยากรห้องสมุด การจัดหมวดหมู่ทرفพยากรและการจัดเก็บ (2.7 เท่ากัน) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

ในส่วนของนักศึกษาเห็นว่า เนื้อหาในการประเมินเทคห้องสมุดที่นำไปใช้ประโยชน์ในระดับมากมี 2 ข้อคือ บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด (2.6) บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ (2.6) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการประเมินเทคห้องสมุด

ผู้สอนส่วนใหญ่ (30 คน) ใช้เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดของสถาบัน รองลงมาใช้วีดิทัศน์ (4 คน) และ สไลด์ (2 คน) สำหรับนักศึกษา มีความเห็นแตกต่างจากผู้สอน คือ

เห็นว่า ผู้สอนควรใช้สไลด์ประกอบการสอนมากที่สุด (ร้อยละ 98.80) รองลงมาคือ เอกสาร
แนะนำการใช้ห้องสมุดของสถาบัน (ร้อยละ 83.30) และวีดิทัศน์ (ร้อยละ 68.70)

การประเมินผล

ผู้สอนส่วนใหญ่ (26 คน) มีการประเมินผลโดยวิธีสังเกตความสนใจของนักศึกษา และ
วิธีสัมภาษณ์ โดยผู้สอนเห็นว่านักศึกษามีความรู้ในเรื่องการใช้ห้องสมุด ในระดับปานกลางมากที่สุด
(20 คน) รองลงมาคือความรู้ ในระดับมาก (5 คน) และที่น้อยที่สุด (1 คน) เห็นว่า
นักศึกษามีความรู้เรื่องห้องสมุดในระดับน้อย

ในส่วนของนักศึกษามีความเห็นตรงกับผู้สอน คือเห็นว่า วิธีปฐมนิเทศห้องสมุดทำ
ให้นักศึกษามีความรู้เรื่องห้องสมุดในระดับปานกลาง มากที่สุด (ร้อยละ 63.52) รองลงมาคือ
ความรู้เรื่องห้องสมุดในระดับมาก (ร้อยละ 26.20) และที่น้อยที่สุด คือมีความรู้ในระดับน้อย
(ร้อยละ 9.44)

หลังจากปฐมนิเทศห้องสมุดแล้ว ทั้งผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า
นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง โดยต้องอาศัยความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด
บรรณารักษ์บางครั้ง มาเป็นอันดับแรก (29 คน และร้อยละ 86.67 ตามลำดับ) รองลงมา
นักศึกษาเห็นว่า ใช้ห้องสมุดมากขึ้น (20 คน ร้อยละ 52.92 ตามลำดับ)

วิธีจัดสอนในชั้นเรียน

เมื่อนิยามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร พบว่า ทั้งผู้สอน
และนักศึกษา เห็นว่า ลักษณะของวิชาควรเป็นวิชาบังคับ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคณะ
มากที่สุด (53 คน ร้อยละ 66.00 ตามลำดับ) รองลงมาเห็นว่า ควรเป็นวิชาเลือกสำหรับ
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 (1 คน ร้อยละ 28.00 ตามลำดับ) และนักศึกษาเห็นว่า ควรเป็นวิชา
บังคับบางคณะ (ร้อยละ 5.94)

จำนวนหน่วยกิต พบว่า ทั้งผู้สอนและนักศึกษาเห็นว่า ควรมีจำนวนหน่วยกิต 2 หน่วยกิต
มากเป็นอันดับแรก (40 คน ร้อยละ 49.66 ตามลำดับ) รองลงมาควรมีจำนวนหน่วยกิต
3 หน่วยกิต (13 คน ร้อยละ 47.37 ตามลำดับ)

จำนวนชั่วโมงการสอนต่อสัปดาห์ พบว่า ทั้งผู้สอนและนักศึกษา เห็นว่าควรมีจำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มากเป็นอันดับแรก (32 คน ร้อยละ 73.70 ตามลำดับ) รองลงมาคือ จำนวน 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (22 คน ร้อยละ 22.65 ตามลำดับ)

วัตถุประสงค์ในการสอนการใช้ห้องสมุด

ผู้สอน กำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนที่ตรงกันมากเป็นอันดับแรก คือ เพื่อให้สามารถเขียนรายงานทางวิชาการได้ (21 คน) และเพื่อให้ นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง (21 คน) รองลงมา คือ เพื่อให้ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดว่าเป็นแหล่งทรัพยากรทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า (20 คน) เพื่อให้ นักศึกษามีนิสัยรักการอ่าน และการค้นคว้าด้วยตนเอง (19 คน) ในส่วน ของ นักศึกษามีความเห็น ว่า วัตถุประสงค์ในการสอนการใช้ห้องสมุด คือ เพื่อให้ รู้จัก บัตรรายการ มากเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 67.51) รองลงมา คือ เพื่อให้ รู้จัก ทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด เพื่อให้สามารถใช้ห้องสมุด ได้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 55.37) เพื่อให้ รู้จัก บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด (ร้อยละ 54.92) และเพื่อให้ มีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดว่าเป็นแหล่งทรัพยากรทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 54.46)

เนื้อหาในการสอนการใช้ห้องสมุด

เนื้อหาในการสอนการใช้ห้องสมุดที่ผู้สอน เน้นความสำคัญในระดับมากที่สุด 6 ข้อ อันดับแรกคือ การจัดหาหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บ บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ (ค่าเฉลี่ย 2.9 เท่ากัน) รองลงมา คือ หนังสืออ้างอิงและวิธีใช้หนังสืออ้างอิง (ค่าเฉลี่ย 2.7) การเขียนรายงานทางวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 2.7) การเขียนบรรณานุกรมและเชิงอรรถ (ค่าเฉลี่ย 2.7) ทรัพยากรห้องสมุด และประเภทของทรัพยากร (ค่าเฉลี่ย 2.6) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

ใน ส่วนของ นักศึกษามีความเห็นในระดับมากที่สุดมีเพียง 2 ข้อคือ บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 2.8) และการเขียนรายงานทางวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 2.7) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

จะเห็นได้ว่า เนื้อหาในการสอนการใช้ห้องสมุดที่นักศึกษา เห็นว่าควร เน้นความสำคัญมีเพียง 1 ข้อ ที่ตรงกับผู้สอน คือ การเขียนรายงานทางวิชาการ

เนื้อหาในการสอนการใช้ห้องสมุดที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา

ผู้สอนเห็นว่า เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในระดับมาก มี 5 ข้อ คือ การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บ บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ (ค่าเฉลี่ย 2.8 เท่ากัน) การเขียนรายงานทางวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 2.8) บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 2.7) การเขียนบรรณานุกรมและเชิงอรรถ (ค่าเฉลี่ย 2.7) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

เนื้อหาในการสอนการใช้ห้องสมุดที่นักศึกษานำไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก มี 3 รายการ คือ การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บ (ค่าเฉลี่ย 2.7) บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ (ค่าเฉลี่ย 2.6) หนังสืออ้างอิงและวิธีใช้หนังสืออ้างอิง (เฉลี่ย 2.6) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาในการสอนการใช้ห้องสมุดที่ผู้สอนเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในระดับมาก มีเพียง 2 ข้อ ที่นักศึกษามีความเห็นตรงกับผู้สอนคือการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บบัตรรายการ และวิธีใช้บัตรรายการ

อุปกรณ์การสอนการใช้ห้องสมุด

ผู้สอนนำทรัพยากรห้องสมุดที่แท้จริงมาใช้ประกอบการสอนมากที่สุด (21 คน) รองลงมาใช้กระดานดำ (19 คน) และแผ่นใส (15 คน) ในขณะที่นักศึกษา เห็นว่า ผู้สอนควรใช้สไลด์ประกอบการสอนมากที่สุด (ร้อยละ 90.80) รองลงมา คือการนำทรัพยากรห้องสมุด มาใช้ประกอบการเรียน (ร้อยละ 70.50) และวิดีโอทัศน์ (ร้อยละ 63.20)

การประเมินผล

ผู้สอนทั้งหมดประเมินผลโดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบ รองลงมาใช้วิธีสังเกตความสนใจของนักศึกษา (18 คน) ผู้สอน เห็นว่า นักศึกษามีความรู้เรื่องห้องสมุดในระดับปานกลางมากที่สุด (14 คน) รองลงมามีความรู้ในระดับมาก (8 คน) ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่ามีความรู้ในเรื่องการใช้ห้องสมุดในระดับมากจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 56.3) รองลงมามีความรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 30.0)

หลังจากการสอนการใช้ห้องสมุดแล้ว ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่านักศึกษา เข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น (18 คน) รองลงมา เห็นว่านักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด / บรรณารักษ์ (14 คน) และนักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุด

ได้ด้วยตนเอง โดยต้องอาศัยความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด / บรรณารักษ์ บางครั้ง (13 คน)

ในส่วนของนักศึกษาเห็นว่า หลังจากการสอนการใช้ห้องสมุดแล้ว นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น มากที่สุด (ร้อยละ 67.28) รองลงมา เห็นว่านักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง โดยต้องอาศัยความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด / บรรณารักษ์ บางครั้ง (ร้อยละ 48.74) และนักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด / บรรณารักษ์ (ร้อยละ 47.83) และนักศึกษาเห็นว่า ไม่สามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด / บรรณารักษ์ ทุกครั้ง (ร้อยละ 1.83)

วิธีสอนการใช้ห้องสมุดที่ทำให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง

ผู้สอนด้วยวิธีจัดสอนในชั้นเรียน เห็นว่า วิธีสอนการใช้ห้องสมุดที่ทำให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเองมากเป็นอันดับแรก คือ วิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร โดยใช้การบรรยายอุปกรณ์การสอน และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติ (23 คน) รองลงมา คือ ใช้สื่อทัศนวัสดุเสร็จแล้วบรรณารักษ์นำชมห้องสมุด (10 คน) และนำชมห้องสมุดอย่างเดียว โดยบรรณารักษ์เป็นผู้นำชม (8 คน)

ผู้สอนด้วยวิธีปฐมนิเทศห้องสมุดทั้งหมด (31 คน) เห็นว่าวิธีสอนการใช้ห้องสมุดที่ทำให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเองมากที่สุด คือ วิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร โดยใช้การบรรยาย อุปกรณ์การสอน และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติเช่นกัน รองลงมา คือ วิธีบรรยายเรื่องห้องสมุดในวันปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ใช้สื่อทัศนวัสดุ และนำชมห้องสมุด (25 คน) จัดสอนเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาใดวิชาหนึ่ง (9 คน) และใช้สื่อทัศนวัสดุเสร็จบรรณารักษ์นำชมห้องสมุด (7 คน)

ในส่วนของนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกับผู้สอน คือ วิธีสอนการใช้ห้องสมุดที่ทำให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง มากเป็นอันดับแรก คือ ศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันที่จัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร โดยใช้การบรรยาย อุปกรณ์การสอน และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติ (ร้อยละ 88.60) รองลงมาคือ ชมสื่อทัศนวัสดุ เสร็จแล้วบรรณารักษ์นำชมห้องสมุด (ร้อยละ 58.12) ที่แตกต่างจากผู้สอน คือวิธีศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันที่จัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร โดยใช้การบรรยาย และอุปกรณ์การสอน (ร้อยละ 45.08) ใช้ทั้งวิธีการบรรยาย

เรื่องห้องสมุด ในวันประชุมนิเทศนักศึกษาใหม่ ใช้โสตทัศนวัสดุและนำชมห้องสมุดรวมกันทั้ง 2 วิธี (ร้อยละ 35.01)

จะเห็นได้ว่าวิธีสอนการใช้ห้องสมุดที่ทำให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง มากเป็นอันดับแรก คือ วิธีศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันที่จัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร โดยใช้ การบรรยาย อุปกรณ์การสอน และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผู้สอนด้วยวิธีจัดสอนใน ชั้นเรียน และผู้สอนด้วยวิธีประชุมนิเทศห้องสมุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาในการสอนการใช้ห้องสมุด แบ่งตามหัวข้อดังนี้

ด้านเนื้อหา

ผู้สอนด้วยวิธีประชุมนิเทศและจัดสอนในชั้นเรียน ประสบปัญหาเนื้อหามากเกินไปและมี รายละเอียดมากด้วย มากที่สุด (26 และ 22 คน ตามลำดับ) ในขณะที่นักศึกษาที่ได้รับความรู้ โดยการประชุมนิเทศประสบปัญหา เนื้อหา ไม่น่าสนใจมากที่สุด (ร้อยละ 42.50) รองลงมา เนื้อหาไม่เรียงลำดับต่อเนื่องทำให้สับสน (ร้อยละ 30.83) และนักศึกษาที่ได้รับความรู้โดยการ จัดสอนในชั้นเรียนมีปัญหาเช่นเดียวกับผู้สอน (ร้อยละ 62.47)

ด้านอุปกรณ์การสอน

ผู้สอนด้วยวิธีประชุมนิเทศและจัดสอนในชั้นเรียนประสบปัญหาขาดอุปกรณ์การสอน เช่น สไลด์ ทัศนศึกษา มากที่สุด (26 และ 19 คน ตามลำดับ) รองลงมาไม่มีงบประมาณในการ จัดทำอุปกรณ์การสอน (6 และ 11 คน ตามลำดับ)

ในส่วนของนักศึกษาทั้ง 2 วิธี ประสบปัญหาเช่นเดียวกับผู้สอนคือขาดอุปกรณ์การสอน มากที่สุด (ร้อยละ 69.17 และ 64.53 ตามลำดับ)

ด้านผู้สอน

ผู้ให้การประชุมนิเทศประสบปัญหา ด้านบุคลากรมีจำนวนน้อยมากที่สุด (15 คน) รองลงมาไม่มีเวลาเตรียมการประชุมนิเทศ (12 คน) เนื่องจากต้องปฏิบัติงานในห้องสมุด ในขณะที่ นักศึกษาประสบปัญหา วิธีการประชุมนิเทศไม่น่าสนใจ มากที่สุด (ร้อยละ 70.42) รองลงมา

ผู้สอนมีบุคลิกภาพ ไม่ส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจฟัง (ร้อยละ 62.08) สำหรับการสอนในชั้นเรียน ผู้สอนประสบปัญหา ไม่มีเวลาเตรียมการสอนมากที่สุด (15 คน) เนื่องจากต้องปฏิบัติงานในห้องสมุดด้วย

ในส่วนของนักศึกษาประสบปัญหาว่า ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียวทำให้ไม่น่าสนใจ (ร้อยละ 64.92) รองลงมาคือ ผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจจากเรียนวิชานี้ (ร้อยละ 31.57)

ด้านผู้เรียน

ในการประชุมนิเทศห้องสมุด ผู้สอนประสบปัญหานักศึกษาไม่สนใจในการเข้ารับการปฐมนิเทศ มากที่สุด (20 คน) รองลงมา นักศึกษาแต่ละกลุ่ม มีจำนวนมากเกินไป (17 คน)

ในส่วนของนักศึกษาประสบด้านกลุ่มนักศึกษาแต่ละกลุ่มมีจำนวนมากเกินไป (ร้อยละ 86.25) รองลงมาไม่มีปัญหาด้านนี้ (ร้อยละ 13.75)

สำหรับการสอนในชั้นเรียน ผู้สอนและนักศึกษาประสบปัญหาในด้าน จำนวนผู้เรียน มากเกินไป (23 คน ร้อยละ 64.00 ตามลำดับ)

รองลงมาผู้สอนเห็นว่า ผู้เรียนไม่สนใจเรียน (20 คน) สำหรับนักศึกษาเห็นว่า มีแบบฝึกหัดและการบ้านมากเกินไป (ร้อยละ 43.48)

ด้านเวลา

ผู้สอนด้วยวิธีปฐมนิเทศ และนักศึกษาประสบปัญหา ด้านเวลานี้น้อยเกินไป (31 คน ร้อยละ 95.00 ตามลำดับ)

สำหรับการสอนในชั้นเรียน ผู้สอนและนักศึกษาประสบปัญหา ด้านเวลานี้น้อยเกินไป (31 คน ร้อยละ 95.00 ตามลำดับ)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปฐมนิเทศห้องสมุด

1. ผู้สอนเสนอแนะให้มีการจัดปฐมนิเทศห้องสมุดเป็นประจำทุกปี ให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคน
2. ทั้งผู้สอนและนักศึกษาเห็นว่า ควรมีการใช้สื่อทัศนวัสดุประกอบการสอน ได้แก่ สไลด์ วิดีทัศน์

ข้อเสนอแนะในการจัดสอนในชั้นเรียน

1. ผู้สอนและนักศึกษาเห็นว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาให้กระชับ ไม่ควรมีรายละเอียดมากเกินไป
2. ทั้งผู้สอนและนักศึกษาเห็นว่า ควรใช้สื่อทัศนวัสดุประกอบการสอน ได้แก่ สไลด์ วิตทัศน์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การสอนการใช้ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 12 แห่ง ใช้วิธีสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร สอนเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาใดวิชาหนึ่งและ โดยการปฐมนิเทศห้องสมุด สถาบัน 11 แห่ง สอนโดยจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร สถาบัน 1 แห่ง จัดสอนโดยเป็นส่วนหนึ่งของวิชาใดวิชาหนึ่ง และ 8 ใน 12 แห่ง ยังจัดสอนโดยวิธีปฐมนิเทศห้องสมุด

สิ่งที่น่าสังเกตคือ สถาบันที่ใช้ทั้งวิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร และวิธีปฐมนิเทศ มีจำนวน 8 แห่ง ส่วนอีก 4 แห่ง ใช้วิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร เพียงวิธีเดียวเนื่องจากเห็นว่าได้จัดสอนเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคณะ มีเพียง 1 แห่งที่จัดสอนเป็นวิชาบังคับทุกคณะ ยกเว้นคณะสังคมศาสตร์จึงไม่จัดให้มีการปฐมนิเทศห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานเพียงบางส่วนที่ว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่สอนการใช้ห้องสมุดโดยการปฐมนิเทศเนื่องจากผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสอนการใช้ห้องสมุดทั้ง 2 วิธี อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

วิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตรพบว่า ผู้สอนใช้วิธีจัดสอนด้วยวิธีบรรยาย ใช้อุปกรณ์การสอน และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติและเป็นวิธีที่นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับความรู้ เรื่องห้องสมุดด้วยวิธีนี้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทรวิเชียร (2519) ที่พบว่า การสอนวิธีใช้ห้องสมุด ใช้วิธีการบรรยาย อุปกรณ์การสอน และมีแบบฝึกหัดให้ปฏิบัติ

วิธีปฐมนิเทศห้องสมุดพบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ ใช้วิธีนำชมห้องสมุดอย่างเดียวโดย บรรณารักษ์เป็นผู้นำชม และเป็นวิธีที่นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับความรู้ด้วยวิธีนี้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ ศรีสุภานนท์ (2531) ที่พบว่า การปฐมนิเทศห้องสมุด ใช้วิธีนำชมห้องสมุดเป็นส่วนใหญ่

วัตถุประสงค์ในการปฏิรูปนิเทศห้องสมุด ทั้งผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นตรงกัน อันดับแรก คือ เพื่อให้รู้จักทรัพยากรห้องสมุดและประเภทของทรัพยากร อาจเป็นเพราะห้องสมุดในปัจจุบันมีทรัพยากรมากมายหลายชนิด ทั้งประเภทสิ่งตีพิมพ์ และไม่ตีพิมพ์ มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทราบถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในห้องสมุด เพื่อความสะดวกในการค้นคว้า วัตถุประสงค์ที่กำหนดรองลงมา ได้แก่ เพื่อให้ทราบถึงระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดและมารยาทในการเข้าใช้ห้องสมุด เพื่อให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง ในขณะที่นักศึกษามีความเห็น ในข้อนี้้น้อยมาก (ร้อยละ 3.75) อาจเป็นเพราะนักศึกษาเห็นว่าการปฏิรูปนิเทศห้องสมุดเป็นเพียงการแนะนำการใช้ห้องสมุดอย่างย่อ ๆ

สำหรับวัตถุประสงค์ในการสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตรของผู้สอน ในอันดับแรกคือ เพื่อให้สามารถเขียนรายงานทางวิชาการและเพื่อให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง รองลงมา เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุดว่าเป็นแหล่งทรัพยากรทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า และเพื่อให้มีนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้า อาจเป็นเพราะผู้สอนเห็นการสอนการใช้ห้องสมุดเป็นรายวิชาในหลักสูตร เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งห้องสมุดได้มากที่สุด และรู้จักวิธีใช้ห้องสมุด (Rice, 1981; Stoffle, 1973)

ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่า วัตถุประสงค์ในการสอนการใช้ห้องสมุดในอันดับแรก คือ เพื่อให้รู้จักบัตรรายการ และวิธีใช้บัตรรายการ รองลงมา เพื่อให้รู้จักทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด และเพื่อให้สามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง

จะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ในการสอนการใช้ห้องสมุดทั้งการปฏิรูปนิเทศ และการสอนที่ผู้สอนกำหนดตรงกัน คือ เพื่อให้สามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Fjallbrant and Mally (1984) ที่ว่าการสอนการใช้ห้องสมุด จะทำให้ผู้เรียนรู้จักวิธีศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

ด้านเนื้อหา ในการปฏิรูปนิเทศห้องสมุด ทั้งผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นตรงกันในระดับมาก คือ บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ นอกจากนี้ผู้สอนยังเน้นความสำคัญในเรื่องระเบียบข้อบังคับของห้องสมุด และมารยาทในการเข้าใช้ห้องสมุด ทรัพยากรห้องสมุดและประเภทของทรัพยากร การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บ

เนื้อหาในการสอนการใช้ห้องสมุดที่ผู้สอนเน้นความสำคัญในระดับมากคือ บัตรรายการ และวิธีใช้บัตรรายการ การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บหนังสืออ้างอิง และวิธีใช้หนังสืออ้างอิง การเขียนบรรณานุกรมและเชิงอรรถ สำหรับนักศึกษาเห็นว่าเนื้อหาที่ควรเน้นความสำคัญในระดับมาก คือ บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดและการเขียนรายงานทางวิชาการ จะเห็นได้ว่าเนื้อหาที่กำหนดตรงกันทั้ง 2 วิธี คือ บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ ทั้งนี้เพราะบัตรรายการเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาทรัพยากรห้องสมุด

สำหรับเนื้อหาในการปฐมนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษานั้น ผู้สอนเห็นว่า เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในระดับมาก มี 4 ข้อ คือ บริการของห้องสมุด ทรัพยากรห้องสมุด และประเภทของทรัพยากร การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บ บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ ในส่วนของนักศึกษามีความเห็นตรงกับผู้สอน 2 ข้อ คือ บริการของห้องสมุด และบัตรรายการ

ในด้านเนื้อหาของการสอนการใช้ห้องสมุดที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษานั้น ผู้สอนเห็นว่า เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในระดับมาก มี 5 ข้อ คือ บริการของห้องสมุด การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บ บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ การเขียนรายงานทางวิชาการ การเขียนบรรณานุกรมและเชิงอรรถ สำหรับนักศึกษามีความเห็นตรงกับผู้สอน 2 ข้อ การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บ บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ เนื้อหาที่แตกต่างจากผู้สอนคือ หนังสืออ้างอิงและวิธีใช้หนังสืออ้างอิง

จะเห็นได้ว่า เนื้อหาที่ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นตรงกันคือ เรื่องบัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ ทั้งนี้เป็นเพราะบัตรรายการเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาทรัพยากรในห้องสมุด

ด้านอุปกรณ์การสอนในการปฐมนิเทศห้องสมุด ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้ เอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดของสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร ธารารัตนสกุล (2529) ที่พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ ใช้คู่มือการใช้ห้องสมุดในโอกาสที่มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด

สำหรับการสอนด้วยวิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร ผู้สอนใช้ทรัพยากรห้องสมุดที่แท้จริงมาใช้ประกอบการสอนมากที่สุด

ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่าการสอนการใช้ห้องสมุดทั้ง 2 วิธีผู้สอนควรใช้สไลด์ ประกอบ การสอนมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สไลด์ สามารถแสดงภาพได้ชัดเจน จะฉายให้ดูภาพใต ภาพหนึ่งเป็นเวลานาน ๆ ก็ได้ ซึ่งช่วยถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นจริงให้ผู้เรียนมีความรู้ ความ เข้าใจมากขึ้น (นิพนธ์ ศุขปริณี, 2528)

การประเมินผล การปฐมนิเทศห้องสมุด ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีสังเกตความสนใจของ นักศึกษา ทั้งผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่า การปฐมนิเทศห้องสมุดนักศึกษามีความรู้ใน เรื่องการใช้ห้องสมุดในระดับปานกลาง ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่า การสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร นักศึกษามีความรู้ในเรื่องการใช้ห้องสมุด ในระดับมาก

การประเมินผลการสอนการใช้ห้องสมุด ผู้สอนทั้งหมดใช้วิธีให้นักศึกษาทำแบบทดสอบ รองลงมาใช้วิธีสังเกตความสนใจของนักศึกษา ผู้สอนมีความเห็นว่า นักศึกษามีความรู้ในเรื่อง การใช้ห้องสมุดในระดับปานกลาง มากที่สุด รองลงมามีความรู้ในระดับมาก ในขณะที่นักศึกษา เห็นว่า มีความรู้ในระดับมาก มากที่สุด รองลงมา มีความรู้ในระดับปานกลาง

หลังจากการสอนการใช้ห้องสมุดทั้ง 2 วิธี ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกัน ว่า นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น และนักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง โดยต้อง อาศัยความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด / บรรณารักษ์ บางครั้งซึ่งแสดงว่าการสอนการใช้ ห้องสมุดทั้ง 2 วิธีช่วยให้นักศึกษารู้จักวิธีใช้ห้องสมุด

สำหรับวิธีสอนการใช้ห้องสมุดที่ทำให้นักศึกษาสามารถใช้ห้องสมุดได้ด้วยตนเอง ทั้ง ผู้สอนและนักศึกษา มีความเห็นตรงกันมากเป็นอันดับแรก คือวิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า วิธีจัดสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตรเป็นวิธีที่ทำให้นักศึกษา มีทักษะในการใช้ห้องสมุด ทั้งนี้เพราะว่า วิธีสอนการใช้ห้องสมุดที่จัดเป็นรายวิชาในหลักสูตร เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูล ให้ได้ มากที่สุด เพื่อรู้จักวิธีใช้ห้องสมุดและทรัพยากรห้องสมุด

ปัญหาในการสอนการใช้ห้องสมุด

ด้านเนื้อหา ผู้สอนทั้ง 2 วิธี ประสบปัญหาเนื้อหามากเกินไปและยังมีรายละเอียดมาก ด้วย ในขณะที่นักศึกษาประสบปัญหาเนื้อหาไม่น่าสนใจ อีกทั้งประสบปัญหาไม่มีการใช้อุปกรณ์ การสอน เช่น สไลด์ วิดีทัศน์ ซึ่งจะช่วยย่อเนื้อหาให้สั้นและเข้าใจง่าย

สำหรับปัญหาด้านผู้สอน ผู้สอนประสบปัญหาบุคลากรมีน้อยและไม่มีเวลาเตรียมการสอน เนื่องจากผู้สอนส่วนใหญ่ต้องปฏิบัติงานในห้องสมุด ในขณะที่นักศึกษาประสบปัญหา วิธีสอนไม่น่าสนใจ อาจสืบเนื่องมาจากไม่มีการใช้อุปกรณ์การสอนจึงทำให้นักศึกษาไม่สนใจ และจากการที่ผู้สอนไม่มีเวลาเตรียมการสอน

ในด้านผู้เรียนทั้งผู้สอนและผู้ประสบปัญหาในกลุ่มนักศึกษาแต่ละกลุ่มมีจำนวนมากเกินไป ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากจำนวนผู้สอน ไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนยังประสบปัญหาด้านเวลาที่กำหนด มีน้อยเกินไป ทั้งนี้เป็นเพราะเนื้อหาที่มากเกินไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุด

1. ห้องสมุดควรมีนโยบายในการจัดปฐมนิเทศห้องสมุดให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักใช้ห้องสมุด ในการศึกษาค้นคว้า โดยมีการวางแผนกำหนดโครงการ กำหนดช่วงเวลาจัดปฐมนิเทศห้องสมุด กำหนดเวลาที่ใช้ในการปฐมนิเทศให้เหมาะสม การผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฐมนิเทศ เช่น สไลด์ วิดีทัศน์ หรือโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนการประเมินผล เพื่อให้การจัดปฐมนิเทศมีประสิทธิภาพมากที่สุด
2. ห้องสมุดควรมีการฝึกอบรมผู้ทำหน้าที่ให้การปฐมนิเทศห้องสมุดในด้านวิธีการอธิบายบุคลิกภาพ การใช้เสียง และจิตวิทยาของกลุ่มเพื่อประโยชน์ในการสื่อสารกับนักศึกษาจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1. จากการศึกษาพบว่า การสอนการใช้ห้องสมุดที่จัดเป็นรายวิชาในหลักสูตรส่วนใหญ่จัดเป็นวิชาบังคับบางคณะเท่านั้น จึงควรให้มีการบรรจุเป็นรายวิชาบังคับ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคณะ เพื่อให้นักศึกษารู้จักวิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและเป็นประโยชน์ สำหรับนักศึกษาในการพัฒนาตนเอง และเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไป
2. ในการสอนการใช้ห้องสมุด ควรจัดให้มีทั้งการสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร และการปฐมนิเทศห้องสมุดเพราะการปฐมนิเทศห้องสมุด เป็นการต้อนรับนักศึกษาใหม่เพื่อให้นักศึกษารู้จักแหล่งที่จะค้นคว้า และการสอนเป็นรายวิชาเป็นการให้ความรู้อย่างละเอียด เพื่อให้รู้จักวิธีใช้ห้องสมุด สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนด้วยวิธีปฐมนิเทศ

1. ควรปรับปรุงเนื้อหาให้กระชับ เข้าใจง่าย ไม่ควรมีรายละเอียดมากเกินไป จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาที่นักศึกษาเห็นว่าควรเน้นความสำคัญในระดับมาก คือ บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด บัตรรายการและวิธีใช้บัตรรายการ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ศึกษานำไปใช้ประโยชน์ในระดับมากเช่นกัน ดังนั้นผู้สอน จึงควรลดรายละเอียดเกี่ยวกับ ระเบียบข้อบังคับของห้องสมุด และมารยาทในการเข้าใช้ห้องสมุด ทرفพยากรห้องสมุดและประเภทของทรัพยากร ซึ่งผู้สอนเน้นความสำคัญในระดับมาก

2. ควรจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการปฐมนิเทศ เช่น สไลด์ วิดีทัศน์ เอกสาร แนะนำการใช้ห้องสมุดของสถาบัน เพราะจะเป็นการดึงดูดความสนใจของนักศึกษา และควรจัดเตรียมเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดของสถาบัน ให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา เพราะเอกสารแนะนำการใช้ห้องสมุดของสถาบันจะเป็นคู่มือให้นักศึกษาใช้อ่านประกอบภายหลังได้

3. ควรปรับปรุงวิธีปฐมนิเทศห้องสมุด ให้น่าสนใจ เช่น มีการบรรยายการใช้ไลด์ทัศน์วัสดุและนำชมห้องสมุดแล้ว อาจมีการจัดแข่งขันตอบปัญหาเพื่อสร้างความสนใจ และนักศึกษาจะได้รับความรู้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนด้วยวิธีจัดสอนในชั้นเรียน

1. ผู้สอนควรปรับปรุงเนื้อหา ให้กระชับ สั้น และเข้าใจง่าย จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาที่นักศึกษาเน้นความสำคัญในระดับมาก คือ บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด และการเขียนรายงานทางวิชาการ ดังนั้น เนื้อหาที่ผู้สอนเน้นความสำคัญในระดับมากจึงควรลดน้อยลง ได้แก่ ทرفพยากรห้องสมุด การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรและการจัดเก็บ เนื้อหานอกจากนี้อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้สอนควรใช้ไลด์ทัศน์วัสดุประกอบการสอนให้มาก เช่น สไลด์ วิดีทัศน์ เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจง่าย และดึงดูดความสนใจของนักศึกษา

3. ผู้สอนควรปรับปรุงวิธีสอน เช่น นอกจากใช้วิธีการบรรยายและใช้ไลด์ทัศน์วัสดุประกอบแล้ว อาจพานักศึกษามาชมของจริงในเรื่องที่ศึกษาอยู่ที่ห้องสมุด เพื่อที่นักศึกษาจะได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น